

TEISMŲ PRAKTIKOS APŽVALGA DĖL KVALIFIKACIJOS REIKALAVIMŲ TIEKĖJAMS NUSTATYMO IR JŲ VERTINIMO

2010 M.

Leidyba finansuojama iš 2007 – 2013 m. ES
struktūrinės paramos techninės pagalbos lėšų

MOKSLAS • EKONOMIKA • SĄGLAUDA

EUROPOS SĄJUNGA
EUROPOS SOCIALINIS FONDAS

Kuriame Lietuvos ateitį

TEISMŲ PRAKTIKOS APŽVALGA DĖL KVALIFIKACIJOS REIKALAVIMŲ TIEKĖJAMS NUSTATYMO IR JŲ VERTINIMO

Skirta projektų vykdytojams (ar partneriams), esantiems perkančiosiomis organizacijomis pagal Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 4 straipsnį, įgyvendinantiems projektus pagal 2007-2013 m. Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategiją.

Apžvalgą parengė:

Europos socialinio fondo agentūros
Teisės ir viešųjų pirkimų skyriaus
Vedėjo pavaduotoja
Jurgita Šidlauskaitė

Teisės ir viešųjų pirkimų skyriaus
Viešųjų pirkimų vadovai:
Gintaras Gaidys
Jurgita Vitkauskienė
Justė Pinaitytė

ĮŽANGA

Europos socialinio fondo agentūra, įvertindama Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (toliau – VPĮ) reglamentavimo sudėtingumą ir kvalifikacijos reikalavimų, jų įvertinimo svarbą, parengė metodinę medžiagą, kuria siekia padėti projektų vykdytojams (ar partneriams), esantiems perkančiosiomis organizacijomis pagal VPĮ 4 straipsnį, tinkamai vykdyti viešuosius pirkimus, sklandžiai ir efektyviai įgyvendinant projektus pagal 2007-2013 m. Europos Sąjungos (toliau – ES) struktūrinės paramos panaudojimo strategiją. Ši rekomendacinė metodinė medžiaga parengta vadovaujantis Europos Teisingumo Teismo bei nacionalinių teismų formuojama praktika, todėl ji padės perkančiajai organizacijai tinkamai suvokti ir taikyti tam tikrus VPĮ teisinio reglamentavimo aspektus dėl kvalifikacijos reikalavimų bei jų atitikties vertinimo.

Perkančioji organizacija, siekdama įsigyti reikiamų prekių, paslaugų ar darbų, privalo vadovautis VPĮ nuostatomis. Visų pirma, perkančioji organizacija VPĮ 3 straipsnio nuostatomis yra įpareigota laikytis pagrindinių viešųjų pirkimų principų (lygiateisiškumo, nediskriminavimo, abipusio pripažinimo, proporcingumo ir skaidrumo) bei pasiekti pirkimų tikslą – vadovaujantis VPĮ reikalavimais sudaryti pirkimo sutartį, leidžiančią įsigyti perkančiajai organizacijai <...> reikalingų prekių, paslaugų ar darbų, racionaliai naudojant tam skirtas lėšas. Be pagrindinių viešųjų pirkimų principų įgyvendinimo užtikrinimo perkančioji organizacija turi laikytis visų VPĮ nustatytų reikalavimų. Taigi, perkančioji organizacija, siekdama vykdyti pirkimo procedūras, privalo aiškiai ir tinkamai suvokti jai VPĮ keliamus reikalavimus tiek pirkimo dokumentų rengimo, tiek pirkimo vykdymo stadijose. Pažymėtina, kad pirkimo dokumentų rengimo stadija yra itin svarbi ir daugeliu atvejų apsprendžianti pirkimo rezultatus, todėl perkančioji organizacija turi itin kruopščiai ir atsakingai parengti pirkimo dokumentus. Atkreiptinas dėmesys, kad vienas esminių tinkamų pirkimo dokumentų parengimo kriterijų – tikslūs, aiškūs, proporcingi ir pagrįsti kvalifikacijos reikalavimai bei tinkamas jų įvertinimas.

BENDRIEJI REIKALAVIMAI KVALIFIKACIJOS PATIKRINIMUI (VPĮ 32 STR.)

VPĮ 32 straipsnio nuostatos nustato bendruosius reikalavimus keliamiems kvalifikacijos reikalavimams. Perkančioji organizacija privalo visapusiškai išsiaiškinti, ar tiekėjas yra kompetentingas, patikimas ir pajėgus tinkamai įvykdyti pirkimo sutartį. Siekdama įgyvendinti šią pareigą, perkančioji organizacija kelia tiekėjams kvalifikacijos reikalavimus – tiekėjų kokybinės atrankos kriterijus (t. y. sąlygos, draudžiančios ir ribojančios dalyvavimą pirkime, teisė verstis atitinkama veikla, ekonominis, finansinis, techninis ir profesinis pajėgumai, kokybės vadybos ir aplinkos apsaugos vadybos standartai). Objektiviais, aiškiais ir tiksliais kriterijais pagrįsti reikalavimai skirti sudaryti sąlygas konkuruoti dėl viešojo pirkimo sutarties sudarymo tiems tiekėjams, kurie yra pajėgūs įvykdyti viešojo pirkimo sutartį, ir apriboti galimybę tiems, kurie reikiamos kompetencijos neturi (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo senato 2009 m. rugsėjo 3 d. Teismų praktikos apžvalga Nr. 31*).

VPĮ neapibrėžia, koks yra kvalifikacijos reikalavimų tikslas, tačiau Lietuvos apeliacinis teismas, sistemškai vertindamas teisės normas, nurodė, kad jų tikslas – padėti perkančiajai organizacijai įsitikinti, ar kandidatas arba dalyvis pajėgus tinkamai įvykdyti pirkimo sutartį (*UAB „Vigantiškių statyba“ v. Plungės rajono savivaldybės administracija Lietuvos apeliacinio teismo 2005 m. liepos 5 d. nutartis Nr. 2A-263/2005*). Kvalifikacijos reikalavimais negali būti siekiama kitų tikslų. Perkančioji organizacija negali nustatyti per teklinių kvalifikacijos reikalavimų siekiamo tikslo atžvilgiu.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas nurodė, kad VPĮ 32 straipsnio 1 dalies nuostata įpareigoja perkančiąją organizaciją išsiaiškinti, ar tiekėjas yra kompetentingas, patikimas ir pajėgus įvykdyti pirkimo sąlygas. Kvalifikacijos reikalavimai pirkimo dokumentuose turi būti nustatyti tiksliai, aiškiai ir nedviprasmiškai. Perkančioji organizacija pirkimo dokumentuose negali numatyti klaidinančių ir netikslų reikalavimų. Nustačiusi netikslus ir klaidinančius reikalavimus, perkančioji organizacija negali šiuo pagrindu atmesti tiekėjų pasiūlymų, jei nėra kitų pažeidimų (*UAB „Standartų spaustuvė“ v. Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnyba 2004 m. gegužės 25 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartis Nr. 2A-228/2004*). Lietuvos Aukščiausiasis Teismas nurodė, kad nustatant kvalifikacijos reikalavimus, perkančioji organizacija turi laikytis skaidrumo principo ir turi juos nustatyti aiškius ir nedviprasmiškus. Taip pat nurodė, kad kvalifikacijos reikalavimai turi būti aiškinami ir taikomi taip, kad juos suprastų kiekvienas rūpestingas asmuo (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo senato 2009 m. rugsėjo 3 d. Teismų praktikos apžvalga Nr. 31*). Tam tikslui perkančioji organizacija turi teisę skelbime arba kituose pirkimo dokumentuose nustatyti minimalius kvalifikacijos tiekėjams reikalavimus ir pareikalauti, kad tiekėjai pateiktų pirkimo dokumentuose nurodytą informaciją ir kvalifikaciją patvirtinančius dokumentus. Pagal VPĮ 32 straipsnio 1 dalį ir 2007 m. birželio 8 d. Viešųjų pirkimų tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus įsakymu Nr. 1S-23 „Dėl Tarnybos direktoriaus 2003 m. spalio 20 d. įsakymo Nr. 1S-100 „Dėl tiekėjų kvalifikacijos vertinimo metodinių rekomendacijų patvirtinimo“ pakeitimo“ patvirtintų rekomendacijų (toliau – Rekomendacijos) 22.3 punktą, perkančioji organizacija turi teisę nustatyti būtent *minimalius*, o ne išskirtinius kandidatų ar dalyvių kvalifikacijos reikalavimus, t. y. tokius, kurie *perkančiosios organizacijos nuomone*, yra būtini ir pakankami siekiant užtikrinti sėkmingą pirkimo sutarties įvykdymą. Kvalifikacijos reikalavimai turi būti pagrįsti ir proporcingi pirkimo objektui, tikslūs ir aiškūs. Konkurenciją riboja pernelyg aukšti arba specifiniai, neadekvatūs pirkimo pobūdžiui ar neproporcingi jo sąlygoms reikalavimai, kurie atima galimybę pirkime dalyvauti sutartį gebantiems įvykdyti kandidatams ar dalyviams (*UAB „Standartų spaustuvė“ v. Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnyba Lietuvos apeliacinio teismo 2004 m. gegužės 25 d. nutartis Nr. 2A-389/2007*). Teismų praktikoje pažymima, jog perkančioji organizacija gali nustatyti aukštus bei specifinius kvalifikacijos reikalavimus tiekėjams, jei pateikiamas įtikinamas tokių reikalavimų nustatymo pagrindimas, pvz. ypatinga perkamo objekto svarba, sutarties specifinė paskirtis, viešojo intereso apsauga (*UAB „Observis“ v. Kauno miesto savivaldybės administracija (2008 m. balandžio 8 d. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis Nr. 3K-3-222/2008)*).

Taip pat dėl specifinių kvalifikacijos reikalavimų Europos Teisingumo Teismas išaiškino, kad EB sutarties 29 straipsnio 1 ir 2 punktai leidžia perkančiajai organizacijai, atsižvelgiant į pirkimo objekto specifiškumą, remiantis objektyviais kriterijais bei užtikrinant tiek tiesioginę, tiek netiesioginę tiekėjų nediskriminaciją nustatyti tam tikrus specifinius reikalavimus tiekėjų kvalifikacijai (*Gebroeders Beentjes BV v. Nyderlandai Europos Teisingumo Teismo byla Nr. C-31/87*).

Atkreiptinas dėmesys, kad visiško lygiateisiškumo arba konkurencijos ribojimo objektyviai negalima išvengti, kadangi bet koks reikalavimas kvalifikacijai tam tikra dalimi riboja konkurenciją ir visada atsiranda tiekėjų, kurie netenkins vieno ar kito kvalifikacijos reikalavimo. Svarbu, kad reikalavimai tiekėjų kvalifikacijai būtų pagrįsti ir proporcingi pirkimo objektui, tikslūs bei aiškūs (*UAB „Observis“ v. Kauno miesto savivaldybės administracija 2008 m. balandžio 8 d. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis Nr. 3K-3-222/2008*). Lietuvos apeliacinis teismas konstatavo, jog vien tai, kad vienas ar kitas potencialus tiekėjas neatitinka konkurso sąlygų kvalifikacinių reikalavimų, savaime negali reikšti, kad toks reikalavimas dirbtinai riboja konkurenciją ir yra diskriminacinio pobūdžio. Tam, kad būtų galima padaryti tokią išvadą, reikia nustatyti, kad tam tikras kvalifikacijos reikalavimas nėra pagrįstas būtinybe tinkamai organizuoti perkančiosios organizacijos veiklą (*UAB „EMSI“ v. Alytaus apskrities vyriausiasis policijos komisariatas (2009 m. spalio 19 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartis Nr. 2A-727/2009)*). Lietuvos Aukščiausias Teismas nurodė, jog tai, kad tiekėjo turimi kvalifikaciniai pajėgumai neatitinka nustatytų vertinimo kriterijų, nėra pakankamas pagrindas pripažinti, kad šie kriterijai yra apskritai diskriminaciniai (*UAB „Observis“ v. Kauno miesto savivaldybės administracija 2008 m. balandžio 8 d. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis Nr. 3K-3-222/2008*). Europos Teisingumo Teismas taip pat yra nurodęs, kad viešojo pirkimo sąlyga, nustatanti atrankos kriterijų, kurį gali atitikti tik mažas skaičius tiekėjų, nėra pakankama, kad būtų galima pripažinti tiekėjų lygiateisiškumo principo pažeidimą (*Concordia Bus Finland Oy Ab v. Helsingin kaupunki and HKL-Bussliikenne Europos Teisingumo Teismo byla Nr. C-513/99*). Anot Lietuvos Aukščiausiojo Teismo, kadangi kvalifikacijos reikalavimai tiekėjams susiaurina visų galimų tiekėjų sąrašą tam tikrų tiekėjų nenaudai, tad tiek perkančioji organizacija, tiek teismai turėtų kreipti ypatingą dėmesį į tokių kriterijų tikslumą ir pagrįstumą kiekvieno viešojo pirkimo kontekste. Kita vertus, šie kriterijai skirti perkančiajai organizacijai įsitikinti, kad būsimasis viešojo pirkimo sutarties kontrahentas patikimas, pajėgus laiku ir tinkamai įvykdyti sutartinius įsipareigojimus. Taigi atsiranda poreikis kiekvienu atveju nustatyti ir įvertinti tokio (leistino) ribojimo ir juo siekiamo tikslo pusiausvyrą (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo senato 2009 m. rugsėjo 3 d. Teismų praktikos apžvalga Nr. 31*).

Tiekėjas teikdamas pasiūlymą turi teisę remtis kitų ūkio subjektų pajėgumais. Pagal VPĮ 32 straipsnio 3 dalies ir Rekomendacijų 20 punkto nuostatas, paraišką ar pasiūlymą gali pateikti ūkio subjektų grupė, kuri bus laikoma vienu konkurso dalyviu. Todėl perkančioji organizacija pirkimo dokumentuose turi nurodyti, kokius iš tiekėjų kvalifikacijai keliamų reikalavimų turi atitikti visi ūkio subjektų grupės nariai kartu ir kokius kiekvienas narys atskirai. Teismas pažymėjo, kad perkančioji organizacija turi siekti, kad ūkio subjektų grupės narių pajėgumai būtų sumuojami, ir tik pagrįstais atvejais gali reikalauti, kad kai kuriuos kvalifikacijos reikalavimus ūkio subjektų grupės nariai tenkintų kiekvienas atskirai (*AB „Axis Industries“ v. UAB „Raseinių šilumos tinklai“ 2009 m. balandžio 30 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartis Nr. 2A-397/2009*). Tokią galimybę konstatavo ir Europos Teisingumo Teismas, aiškindamas Tarybos direktyvos 93/37/EEB 1(a) straipsnio nuostatas. Jis pabrėžė, jog minėtosios direktyvos 1(a) straipsnis turi būti suprantamas, kaip užtikrinantis direktyvos tiesioginį veikimą bei tai, kad direktyvos 1(a) straipsnio nuostatos nereikalauja, kad sutarties dalyvis, sudarantis sutartį su kita šalimi, privalo gebėti atlikti darbus pagal sutartį, naudojant vien savo resursus (*Ordine degli Architetti delle province di Milano e Lodi, Piero De Amicis, Consiglio Nazionale degli Architetti and Leopoldo Freyrie v. Comune di Milano, and Pirelli SpA, Milano Centrale Servizi SpA and Fondazione Teatro alla Scala Prejudicinis sprendimas ETT byloje Nr. C-399/98*.) Kaip pažymi Lietuvos apeliacinis teismas, tokiu atveju, kai pateikdamas pasiūlymą tiekėjas veikia ne savo, o jo su kitu ūkio subjektu sudarytos grupės vardu, apie tai turi nurodyti pateiktame pasiūlyme, t. y. perkančioji organizacija turi būti informuota apie tai, koks rangovas dalyvauja konkurse (*UAB „Elduva“ v. Telšių apskrities viršininko administracija 2005 m. sausio 25 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartis Nr. 2A-55/2005*).

Teismų praktikoje plėtojamas VPĮ 32 straipsnio 3 dalyje numatytų tiekėjo ir jo pasitelktų ūkio subjektų galimų ryšių klausimas. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas konstatavo, jog, remiantis VPĮ 32 straipsnio 3 dalyje, konkretaus pirkimo atveju tiekėjas gali remtis kitų ūkio subjektų pajėgumais, neatsižvelgdamas į tai, kokio teisinio pobūdžio jo ryšiai su jais, bet numato, kad tiekėjas privalo perkančiajai organizacijai įrodyti, jog jam šie ištekliai bus prieinami. Tai, ar konkrečiu atveju tiekėjas įrodė, yra fakto klausimas. Teismas pažymėjo, jog kartu su pasiūlymu ir jo vertinimo metu perkančiajai organizacijai nepateikus ketinimų sutarties dėl rėmimosi kito asmens pajėgumais atliekant darbus, susijusius su pirkimo objektu, tai gali būti pagrindas vertinti, kad tiekėjas perkančiajai organizacijai neįrodė sugebėsiąs tinkamai atlikti darbus (*AB „Klaipėdos keliai“ v. Klaipėdos miesto savivaldybės administracija 2007 m. spalio 29 d. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis Nr. 3K-3-435/2007*). Europos Teisingumo Teismas taip pat aiškina galimybę remtis kitų ūkio subjektų ištekliais ir pabrėžia, kad esminė sąlyga tiekėjui, ketinančiam pasinaudoti kito ūkio subjekto turimais ištekliais, - galimybė šiais ištekliais naudotis visą sutarties galiojimo laikotarpį (*Holst Italia SpA v. Comune di Cagliari ETT byla Nr. C-176/98*). Maža to, Europos Teisingumo teismas nusprendė, kad įmonės išbraukimas iš patvirtinto rangovų sąrašo vien dėl to, kad darbus vykdo ne pati įmonė, o jos dukterinės įmonės, neatitinka Tarybos direktyvų 71/304/EEB ir 71/305/EEB nuostatų. Šios direktyvos turi būti aiškinamos kaip leidžiančios kontroliuojančiai įmonei, dalyvaujančiai viešajame darbų pirkime, kuri neketina ir neturi išteklių pati atlikti darbus, pasinaudoti jos dukterinių įmonių ištekliais, siekiant įrodyti savo ekonominį, finansinį ir techninį pajėgumus (*Ballast Nedam Groep NV v. Belgija Europos Teisingumo Teismo byla Nr. C-389/92*). Teismas, aiškindamas Tarybos direktyvas (71/304/EEB ir 71/305/EEB) ir bylą Nr. C-389/92, nurodė, kad perkančioji organizacija, vertindama kandidato tinkamumą, privalo atsižvelgti į informaciją apie grupę sudarančias įmones, jeigu išaiškėja, kad kontroliuojantis juridinis asmuo ketina pasinaudoti kitų ūkio subjektų ištekliais sutarčiai įvykdyti (*Ballast Nedam Groep NV v. Belgija Europos Teisingumo Teismo byla Nr. C-5/97*).

Perkančiosios organizacijos, rengdamos pirkimo dokumentus, negali juose apriboti tiekėjų teisės pasiūlyti subrangą, todėl, vadovaujantis teismų praktika, pirkimo dokumentų sąlyga, draudžianti subrangą, turi būti suprantama ir aiškinama kaip draudžianti viešąjį pirkimą laimėjusiam tiekėjui prisiimtus įsipareigojimus subrangovams perleisti ateityje. Lietuvos apeliacinis teismas išaiškina, jog tai yra sąlyga, reikalaujanti tiekėjo ryšius su kitais ūkio subjektais atskleisti jau pasiūlymo pateikimo metu (*UAB „15 minučių“ v. Valstybinė ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos 2009 m. gruodžio 4 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartis Nr. 2A-804/2009*).

Perkančioji organizacija, nustatydamas kvalifikacijos reikalavimus, negali kartu numatyti ir techninės specifikacijos reikalavimus. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas nurodė, kad ribos tarp kvalifikacijos reikalavimų ir techninės specifikacijos įtvirtintos VPĮ 3 priedėlyje „Kai kurių techninių specifikacijų apibrėžimas“, kuriame perkeltas 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/18/EB dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo VI priedas, kurio 2 punkte nustatyta, kad prekių ar paslaugų pirkimo atveju techninė specifikacija – tai pirkimo dokumentu nustatyti produktui ar paslaugai apibūdinti reikalingi duomenys, tokie kaip kokybės lygio, poveikio aplinkai rodiklių, visų reikalavimų (taip pat ir galimybės naudotis neįgaliesiems) ir jų atitikties įvertinimo atlikimo, eksploatacinių savybių, produkto vartojimo (naudojimo), arba duomenys, apimantys produktui taikytinus reikalavimus, būtent: pavadinimas, kuriuo produktas parduodamas, terminologija, simboliai, bandymai ir bandymų metodai, pakavimas, žymėjimas ir ženklinimas, vartojimo (naudojimo) instrukcijos, gamybos procesai ir metodai ir atitikties įvertinimo tvarka (*UAB „Technologinių paslaugų sprendimai“ v. Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos 2009 m. liepos 31 d. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis Nr. 3K-3-323/2009*).

Svarbu atkreipti dėmesį į tai, jog perkančiajai organizacijai nepakanka pirkimo dokumentuose tik nurodyti kvalifikacijos reikalavimus, bet privalu ir tinkamai įvertinti, ar tiekėjai juos atitinka. Perkančioji organizacija, siekdama įsitikinti, ar pateikę pasiūlymus tiekėjai atitinka kvalifikacijos reikalavimus, turi patikrinti, ar pateikti visi perkančiosios organizacijos prašomi atitiktį įrodantys dokumentai. Pažymėtina, kad tiekėjas kvalifikacijos reikalavimus turi atitikti pasiūlymo pateikimo momentu. Visiems dalyviams bei kandidatams kvalifikaciją patvirtinančius dokumentus privaloma pateikti iki nustatyto termino pasiūlymams pateikti pabaigos ir negalima leisti po šio termino pasibaigimo vienam iš konkurso dalyvių įgyti reikiamą kvalifikaciją ir pateikti tai patvirtinančius dokumentus. (2006 m. vasario 7 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartis byloje Nr. Nr. 2A-100 UAB „Telekosta“ v. Utenos rajono savivaldybės administracija). Nustatytų kvalifikacijos reikalavimų neatitinkantis pasiūlymas atmetamas, o jei trūksta informacijos, nepažeidžiant viešųjų pirkimų principų, prašoma tiekėjo patikslinti kvalifikaciją. Perkančioji organizacija privalo paprašyti tiekėją papildyti arba patikslinti neišsamius ar netikslus duomenis apie kvalifikaciją. Informacijos apie kvalifikaciją pataisymas (papildymas) negali būti laikomas pasiūlymo esmės keitimu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2005 m. kovo 16 d. nutartis Nr. 3K-3-180/2005). Kvalifikacinių duomenų tikslinimo institutas yra skirtas netikslumų ir atsitiktinių klaidų taisymui tiems tiekėjams, kurių kvalifikacija iš tiesų yra tinkama. Tais atvejais, kai tiekėjas duomenų apie kvalifikaciją iš viso nepateikė, o pasiūlymų pateikimo terminai pasibaigė, toks tiekėjas neįgyja kvalifikacinių duomenų tikslinimo teisės, nes priešingu atveju, jam būtų leista pateikti šią informaciją po pasiūlymų pateikimo termino pabaigos, o tai pažeistų tiekėjų lygiateisiškumo ir skaidrumo principus (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo senato 2009 m. rugsėjo 3 d. Teismų praktikos apžvalga Nr. 31). Lietuvos apeliacinis teismas konstatavo, jog tais atvejais, kai tiekėjo pateikti kvalifikaciją patvirtinantys dokumentai atitinka formalius konkurso sąlygų reikalavimus, tačiau perkančiajai organizacijai kyla įtarimų, ar tiekėjas bus pajėgus kokybiškai įvykdyti sutartį, ji turi teisę papildomai aiškintis aplinkybes dėl tiekėjo pajėgumo tinkamai įvykdyti pirkimo sąlygas bet koku jai priimanamu teisėtu būdu, pavyzdžiui, perkančioji organizacija gali pateikti paklausimą antstoliams apie tiekėjų nuosavybės teise valdomą turtą (UAB „Vigantiškių statyba“ v. Plungės rajono savivaldybės administracija 2005 m. liepos 5 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartis Nr. 2A-263/2005). Taip pat atkreiptinas dėmesys į tai, kad nepaisant to, jog reikalavimas tiekėjų kvalifikacijai buvo nurodytas tik pirkimo dokumentų priede (formoje), tiekėjai turi įrodyti atitinkamą reikalaujamą kvalifikaciją. Toks kvalifikacinių reikalavimų tiekėjams nustatymas pirkimo dokumentuose yra pakankamai aiškus ir tikslus (UAB „Naujasis Vilnius“ v. Mokytojų kompetencijos centras 2007 m. lapkričio 27 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartis Nr. 2A-532/2007).

Taip pat perkančioji organizacija, vertindama tiekėjų kvalifikacijos atitiktį, privalo laikytis abipusio pripažinimo principo. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas konstatavo, jog abipusio pripažinimo principas viešųjų pirkimų kontekste suponuoja kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse išduotų dokumentų, tame tarpe ir patvirtinančių tiekėjų kvalifikaciją, pripažinimą ir tokių dokumentų pripažinimą prilygina nacionalinių institucijų išduotų dokumentų pripažinimui, todėl tiekėjai turi teisę pateikti kitoje valstybėje narėje išduotus dokumentus. Teismas remiasi Europos Teisingumo Teismo byla Nr. C-76/86, kurioje konstatuota, kad bendrijos teisei prieštarauja perkančiosios organizacijos reikalavimas užsienio tiekėjui pateikti įsisteigimo leidimą tos valstybės narės teritorijoje, kurioje yra skelbiamas pirkimas, nepaisant aplinkybės, kad savo kilmės šalyje jis yra teisėtai įregistruotas (UAB „ERP“ v. Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2008 m. gruodžio 23 d. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis Nr. 3K-3-583/2008).

SĄLYGOS, DRAUDŽIANČIOS IR RIBOJANČIOS TIEKĖJŲ DALYVAVIMĄ PIRKIME (VPĮ 33 STR.)

VPĮ 33 straipsnyje įtvirtinti negatyvaus pobūdžio kvalifikacijos reikalavimai, kurie susiję su tiekėjo pašalinimu iš pirkimo, neleidžiant tiekėjui dalyvauti tolesnėse pirkimo procedūrose. Nors tiesiogiai nesusiję su tiekėjo kvalifikacija, tačiau jie perkančiajai organizacijai padeda įsitikinti tiekėjų patikimumu ir įvertinti asmeninę jo padėtį bei profesines savybes. Perkančioji organizacija, keldama kvalifikacijos reikalavimus, privalo kelti VPĮ 33 straipsnio 1 dalyje nustatytą kvalifikacijos reikalavimą – neturėti teistumo fiziniams asmenims, o juridiniams asmenims įsiteisėjusio apkaltinamojo nuosprendžio už numatytas nusikalstamas veikas (už dalyvavimą nusikalstamame susivienijime, jo organizavimą ar vadovavimą jam, už kyšininkavimą, tarpininko kyšininkavimą, papirkimą, sukčiavimą, kredito, paskolos ar tikslinės paramos panaudojimą ne pagal paskirtį ar nustatytą tvarką, kreditinį sukčiavimą, mokesčių nesumokėjimą, neteisingų duomenų apie pajamas, pelną ar turtą pateikimą, deklaracijos, ataskaitos ar kito dokumento nepateikimą, nusikalstamu būdu gauto turto įgijimą ar realizavimą, nusikalstamu būdu įgytų pinigų ar turto legalizavimą, arba dėl kitų valstybių tiekėjų yra priimtas ir įsiteisėjęs apkaltinamasis teismo nuosprendis už 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/18/EB dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo 45 straipsnio 1 dalyje išvardytuose Europos Sąjungos teisės aktuose apibrėžtus nusikaltimus). Atkreiptinas dėmesys, kad tai vienintelis iš visų privalomas kvalifikacijos reikalavimas, o kitus VPĮ 33 straipsnyje nustatytus kvalifikacijos reikalavimus perkančioji organizacija renkasi savo nuožiūra.

Šie negatyvaus pobūdžio neleidimo dalyvauti viešojo pirkimo procedūrose pagrindai yra pagrįsti objektyviai konstatuotinais faktais ar atitinkamam tiekėjui būdingu elgesiu, galinčiu kelti abejonių dėl jo profesinio sąžiningumo arba jo ekonominio ar finansinio pajėgumo ar patikimumo atlikti darbus pagal viešojo pirkimo, kuriame jis pateikė pasiūlymą, sutartį, t. y. tiekėjo profesinėmis savybėmis (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo senato 2009 m. rugsėjo 3 d. Teismų praktikos apžvalga Nr. 31*). Europos Teisingumo Teismas pabrėžė, kad ši nuostata draudžia valstybėms narėms ar perkančiosioms organizacijoms jame pateiktą sąrašą papildyti kitais neleidimo dalyvauti pagrindais, paremtais su profesine padėtimi susijusiais kriterijais (*La Cascina Soc. Corp. Arl, Zilch Srl, v. Ministro della Difesa and Others (C-226/04) and Consorzio G. f. M. v. Ministro della Difesa and La Cascina Soc. Coop. Arl. (C-228/04) Europos Teisingumo Teismo sujungtos bylos Nr. C-226/04 ir C-228/04*). Nepaisant to, Europos Teisingumo Teismo nuomone, minėtose viešųjų pirkimų nuostatose pateiktas baigtinis negatyvaus pobūdžio pagrindų, ribojančių dalyvavimą viešojo pirkimo procedūrose, sąrašas nedraudžia valstybėms narėms, ypač atsižvelgiant į šių istorinius, teisinius, ekonominius ar socialinius savitumus, numatyti papildomas neleidimo dalyvauti priemonės, skirtas užtikrinti, kad vykdant viešojo pirkimo procedūras būtų laikomasi visų dalyvių vienodo vertinimo ir skaidrumo principų. Tačiau remiantis proporcingumo principu, tokios priemonės neturi viršyti to, kas būtina šiam tikslui pasiekti (*Assitur Srl. v. Camera di Commercio, Industria, Artigianato e Agricoltura di Milano Europos Teisingumo Teismo byla Nr. C-538/07*). Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos įstatymų leidėjas nenustatė papildomų sąlygų, kurias galima perkančiajai organizacijai numatyti, siekiant teisėtai apriboti tiekėjų dalyvavimą pirkime, todėl perkančioji organizacija negali savavališkai numatyti papildomų sąlygų.

KANDIDATŲ IR DALYVIŲ TEISĖ VERSTIS VEIKLA (VPĮ 34 STRAIPSNIS)

VPĮ 34 straipsnis įtvirtina galimybę perkančiajai organizacijai pirkimo dokumentuose nustatyti kvalifikacijos reikalavimą tiekėjui turėti teisę verstis atitinkama veikla, kuri yra reikalinga sutarčiai įvykdyti, taip pat nurodyti dokumentų, kurie turi būti pateikti perkančiajai organizacijai, kaip patvirtinimas dėl tiekėjo atitikties šiam kvalifikacijos reikalavimui, sąrašą.

Teismų praktika rodo, jog tam tikrais atvejais dokumentų pagal pirkimo dokumentuose nurodytą sąrašą pateikimas perkančiajai organizacijai dar neįrodo tiekėjo teisės verstis atitinkama veikla. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas konstatavo, kad reikalavimas turėti teisę verstis atitinkama ūkine veikla suponuoja būtinybę turėti bet kokius leidimus ar licencijas, kurios yra būtinos pagal atitinkamą veiklą reglamentuojančius teisės aktus, norint užsiimti tokia veikla, bei dalyvio ar kandidato, ketinančio teikti pasiūlymą viešajame pirkime, pareigą juos pateikti kartu su kitais kvalifikaciją patvirtinančiais dokumentais (net jei pirkimo sąlygose tokia licencija ar leidimas nėra konkrečiai nurodytas kvalifikaciją patvirtinančių dokumentų sąrašė) (*UAB „Fima“ v. Kauno miesto savivaldybės administracija (2008 m. kovo 26 d. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis Nr. 3K-3-185/2008)*).

Lietuvos apeliacinis teismas išaiškino, kad reikalavimas turėti sertifikatus, patvirtinančius tiekėjo teisę užsiimti tam tikra veikla, kuriuos įsigyti galimybė nėra ribojama, neriboja konkurencijos. Tokie sertifikatai yra skirti išaiškinti kandidatus ar dalyvius, sugebėsiiančius įvykdyti pirkimo sutartį, todėl yra pateisinami, nediskriminuojantys tiekėjų ir neribojantys konkurencijos (*UAB „Zona Optima“ v. Kauno miesto savivaldybės administracija (2006 m. birželio 27 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartis Nr. 2A-252/2006)*).

Pažymėtina, jog pasiūlymą gali pateikti ūkio subjektų grupė. Pirkimo dokumentuose turi būti nustatyta, kokius iš tiekėjų kvalifikacijai keliamų reikalavimų turi atitikti visi ūkio subjektų grupės nariai kartu ir kokius kiekvienas narys atskirai. Lietuvos apeliacinis teismas pažymėjo, kad perkančioji organizacija turi siekti, kad ūkio subjektų grupės narių pajėgumai būtų sumuojami, ir tik pagrįstais atvejais gali reikalauti, kad kai kuriuos kvalifikacijos reikalavimus ūkio subjektų grupės nariai tenkintų kiekvienas atskirai. Teismas taip pat nurodė, jog privalomus atestatus, licencijas, leidimus, verslo liudijimus ir panašius dokumentus turėtų pateikti tik tos ūkio subjektų grupės šalys, kurių prisiimtoms prievolėms pagal pirkimo sutartį vykdyti reikia atitinkamų atestatų, licencijų, leidimų, verslo liudijimų ir panašių dokumentų (*AB „Axis Industries“ v. UAB „Raseinių šilumos tinklai“ (2009 m. balandžio 30 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartis Nr. 2A-397/2009)*).

Europos Teisingumo Teismas, analizuodamas kvalifikacijos reikalavimus, susijusius su teise verstis atitinkama ūkine veikla, konstatavo, kad Tarybos direktyva 71/305/EEB turi būti aiškinama kaip draudžianti perkančiajai organizacijai nustatyti kvalifikacinį reikalavimą tiekėjams priklausyti konkrečios šalies profesinėms organizacijoms, kadangi tai riboja kitų šalių tiekėjų laisvę teikti paslaugas (*Europos komisija v. Prancūzija (ETT byla Nr. C-225/98)*). Europos Teisingumo Teismas taip pat nurodė, kad EB sutarties 49 punktą draudžia perkančiajai organizacijai nustatyti reikalavimą kitos valstybės narės tiekėjui turėti nuolatinę buveinę toje valstybėje narėje, kurioje ketina teikti paslaugas, kadangi tai atima galimybę teikti sienas peržengiančias paslaugas (*Transporoute et Travaux v. The Minister of Public Works (ETT byla Nr. C-76/81)*).

Europos Teisingumo Teismas išaiškino, kad Tarybos direktyvos 71/305/EEB bei EB Sutarties 59 straipsnio nuostatos draudžia nacionaliniu teisės aktu nustatyti, jog pirmenybė darbų atlikimui yra teikiama tiems tiekėjams, kurie yra laikinai įsteigti ir kurie daugiausiai vykdo veiklą tame regione, kur turėjo būti atlikti šie darbai (*Europos Komisija v. Italija (ETT byla Nr. C-360/89)*). Todėl perkančioji organizacija negali savavališkai nustatyti tokių reikalavimų.

Europos Teisingumo Teismas pabrėžė, kad Tarybos direktyvos 77/62/EEB ir ją iš dalies pakeičiančios direktyvos 88/295/EEB 9 ir 17-25 straipsnių bei EB Sutarties 52 ir 59 straipsnių nuostatos draudžia nustatyti apribojimus, kad viešajame pirkime gali dalyvauti išimtinai tik tie juridiniai asmenys, kurių daugiau nei pusė kapitalo yra valdoma viešojo sektoriaus (*Europos Komisija v. Italija Europos Teisingumo Teismo byla Nr. C-272/91*). Europos Teisingumo Teismas taip pat išaiškino, kad Tarybos direktyva 2004/18/EB draudžia nacionalinėje teisėje nustatyti draudimą viešajame pirkime dalyvauti tiems tiekėjams, kurių tikslas nėra pelno siekimas ir šiems tiekėjams pagal nacionalinę teisę yra leidžiama teikti atitinkamas paslaugas. To-

dėl Direktyvos 2004/18/EB 1 straipsnio 2 dalies a punkte ir 8 dalies 1-2 pastraipose minima sąvoka „ūkio subjektas“ turi būti aiškinama kaip leidžianti pirkime dalyvauti subjektui, kurio pagrindinis tikslas nėra pelno siekimas, kuris neturi įmonės organizacinės struktūros ir rinkoje veikia nereguliariai. (*Conorzio Nazionale Interuniversitario per le Scienze del Mare (CoNISMa) v. Regione Marche Europos Teisingumo Teismo byla Nr. C-305/08*).

Europos Teisingumo Teismas, aiškindamas Tarybos direktyvos 92/50/EEB 1(c) ir 23, 29-37 straipsnių nuostatas, atsižvelgdamas į EB Sutarties 59 straipsnį, konstatavo, jog tas faktas, kad perkančioji organizacija turi teisę leisti viešajame pirkime dalyvauti asmenims, kurie gauna bet kokios rūšies paramą ir gali pasiūlyti mažesnes kainas, bei traktuoja juos kaip lygiateisius kitų asmenų, kurie tokios paramos negauna, atžvilgiu, nepažeidžia minėtos direktyvos nuostatų, nediskriminuoja tiekėjų ir nesukuria ribojimų teikti paslaugas (*ARGE Gewässerschutz v. Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft Prejudicinis sprendimas Europos Teisingumo Teismo byloje Nr. C-94/99*).

KANDIDATŲ IR DALYVIŲ EKONOMINĖ IR FINANSINĖ BŪKLĖ (VPĮ 35 STRAIPSNIS)

VPĮ 35 straipsnis įtvirtina perkančiosios organizacijos teisę pirkimo dokumentuose nustatyti tiekėjų ekonominės ir finansinės būklės reikalavimus bei nurodyti dokumentų, kuriuos turi pateikti tiekėjai, ketinantis dalyvauti viešajame pirkime, sąrašą, kad įrodytų, jog jų ekonominė ir finansinė būklė atitinka perkančiosios organizacijos keliamus reikalavimus.

Lietuvos apeliacinis teismas išaiškino, jog perkančioji organizacija iš tiekėjo gali pareikalauti tik tokios informacijos, kuri yra būtina, norint nustatyti, ar tiekėjas atitinka finansinius, ekonominius ir techninius reikalavimus. Nustatyti kvalifikacijos reikalavimai turi būti adekvatūs pirkimo objektui, o tiekėjo kvalifikaciją apibūdinantys kriterijai — būtini ir pakankami, siekiant užtikrinti sėkmingą sutarties įvykdymą (*UAB „Zona Optima“ v. Kauno miesto savivaldybės administracija (2006 m. birželio 27 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartis Nr. 2A–252/2006)*).

Nustatant ekonominę ir finansinę tiekėjų būklę apibūdinančių kriterijų reikšmes, perkančiosios organizacijos turėtų vadovautis Rekomendacijų 18 punktu. Rekomendacijos, pagal kurias perkančioji organizacija gali nustatyti ir kitokius kvalifikacijos kriterijus ar jų reikšmes, neprieštaraujančius VPĮ nuostatomis, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teigimu, nėra imperatyvios visiems pirkimams. Pavyzdžiui, kvalifikacijos reikalavimas dirbti pelningai kiekvienais metais, o ne skaičiuojant vidutinį kelerių metų veiklos rezultatą, teismų praktikoje pripažįstamas pagrįstu ir teisėtu. Teismas pažymėjo, kad kvalifikacijos reikalavimai tiekėjams gali priklausyti nuo pirkimo objekto specifikos, priešingu atveju galėtų būti unifikuojami visiems pirkimams. (*Biologika GmbH v. Lietuvos Respublikos valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba (2009 m. lapkričio 13 d. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis Nr. 3K-3-506/2009)*).

Lietuvos apeliacinis teismas konstatavo, kad perkančioji organizacija, išskeldama kvalifikacijos reikalavimą tiekėjui būti apsidraudusiam profesinės civilinės atsakomybės draudimu, nustatė klaidinančią ir netikslią pirkimo sąlygą, kadangi pagal Lietuvos Respublikos draudimo įstatymą yra draudžiami tik advokatai, notarai, auditoriai ir turto vertintojai. Todėl tiekėjas, nepatenkantis į privalomai draudžiamųjų sąrašą, šios pirkimo sąlygos negali įvykdyti dėl pateisinamų priežasčių. Pagal VPĮ 35 straipsnio 3 dalį, tiekėjas gali pateikti ir kitokius perkančiajai organizacijai priimtinus dokumentus, kurie patvirtintų, kad jo ekonominė ar finansinė būklė atitinka keliamus reikalavimus, taip pat šiuo atveju tiekėjas gali gauti išaiškinimą dėl šios pirkimo sąlygos ar galimybės pateikti alternatyvius pasiūlymus. (*UAB „Standartų spaustuvė“ v. Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnyba 2004 m. gegužės 25 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartis Nr. 2A-228/2004*).

Europos Teisingumo Teismas nurodė, kad Tarybos direktyvos 71/305/EEB 25 ir 26 straipsniai, taip pat EB sutarties 49 straipsnis leidžia perkančiajai organizacijai nustatyti reikalavimą tiekėjui pateikti informaciją apie bendrą tiekėjo sudarytų sutarčių vertę bei bendrą statinių, kurie gali būti atliekami vienu metu, vertę (*Constructions et Entreprises Industrielles SA (cei) v. Association Intercommunale pour les Autoroutes des Ardennes (Nr. C-27/86), ING. A. Bellini & Co. SPA v. Belgian state, represented by the Minister for Defence (Nr. C-29/86) Europos Teisingumo Teismo sujungtose bylose Nr. C-27/86 ir Nr. C-29/86*).

KANDIDATŲ IR DALYVIŲ TECHNINIS IR PROFESINIS PAJĖGUMAS (VPĮ 36 STR.)

VPĮ 36 straipsnis įtvirtina perkančiosios organizacijos galimybę įsitikinti, ar tiekėjai yra pajėgūs pateikti tinkamas prekes, suteikti tinkamas paslaugas bei tinkamai atlikti darbus. Perkančioji organizacija, atsižvelgdama į perkamų prekių, paslaugų ar darbų ypatumus, pirkimo dokumentuose turi nurodyti, kokius būtent įrodymus turi pateikti tiekėjai, jog būtų įsitikinta jų pajėgumu įvykdyti sutartį. Svarbu atkreipti dėmesį, kad techninis ir profesinis tiekėjų pajėgumas yra viena iš tinkamo pirkimo sutarties įvykdymo prielaidų. Kai pirkimo objektas yra specifinis, pagrįstų specifinių reikalavimų nustatymas yra leistinas, pateisinamas, nediskriminuojantis tiekėjų ir neribojantis konkurencijos.

Kiekvienu atveju perkančioji organizacija privalo įvertinti keliamų reikalavimų pagrįstumą, siekdama tinkamai taikyti VPĮ 36 straipsnį. Ji turi užtikrinti siekiamo tikslo ir priemonių pusiausvyrą.

Kaip pažymėjo Lietuvos apeliacinis teismas, perkančioji organizacija pirkimo sąlygose nustatydamas kvalifikacinį reikalavimą tiekėjui turėti patirties, tiekiant prekes, suteikiant paslaugas ar atliekant darbus, ES finansuojamuose projektuose, pažeidžia VPĮ 3 straipsnyje įtvirtintus lygiateisiškumo, nediskriminavimo ir proporcingumo principus bei dirbtinai riboja konkurenciją, kadangi šis reikalavimas yra per aukštas ir nepagrįstas. Teismas nustatė, jog kvalifikacijos reikalavimas audito įmonei (paslaugų tiekėjui) per 3 paskutinius veiklos metus (jei įmonė veikia trumpiau nei trejus metus, tikrinami duomenys nuo įregistravimo datos) būti atlikus ne mažiau nei 3 ES finansuojamų projektų auditus, todėl perkančioji organizacija išplėtė VPĮ 36 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyto sąrašo ribas, nes VPĮ nenumato, kad per paskutinius 3 metus kandidatas turi būti suteikęs analogiškas perkamas paslaugas. Teismas taip pat nurodė, kad įmonėms, atliekančioms ES struktūrinių fondų projektų auditus, įstatymai nenumato jokių papildomų reikalavimų, todėl šių projektų auditus gali atlikti bet kuri audito paslaugas teikianti įmonė, turinti pakankamai patirties audito paslaugų teikime (*UAB „Sostinės auditoriai“ v. Vilniaus universitetas 2008 m. vasario 19 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartis Nr. 2A-163/2008*).

Perkančioji organizacija konkurso sąlygose gali reikalauti tam tikros patirties (metais), tačiau jei nenurodo koks turi būti šios patirties mastas (kiekis), konkurso sąlygų reikalavimui atitikti yra pakankamas tiekėjo turėtos patirties mastas – vienas vienetas per reikalaujamą laikotarpį (*UAB „BMS technologija“ v. Šiaulių miesto savivaldybės administracija Lietuvos apeliacinio teismo 2007 m. vasario 27 d. nutartis byloje Nr. 2A-151/2007*).

Europos Teisingumo Teismas, aiškindamas Tarybos direktyvos 71/305/EEB 9, 23-26 straipsnių nuostatas bei atsižvelgdamas į EB Sutarties 30 ir 59 straipsnius, konstatavo, jog minėtoji direktyva draudžia perkančiajai organizacijai teikti prioritetą įmonėms, turinčioms personalo, materialinių ar finansinių išteklių tam tikroje teritorijoje, kurioje bus vykdoma sutartis (*Komisija v. Ispanija Europos Teisingumo Teismo byla Nr. C-71/92*).

KOKYBĖS VADYBOS IR APLINKOS APSAUGOS VADYBOS STANDARTAI (VPĮ 37 STRAIPSNIS)

VPĮ 37 straipsnis įtvirtina perkančiosios organizacijos teisę pirkimo dokumentuose nustatyti reikalavimus dėl kokybės vadybos sistemos standartų. Šio reikalavimo tikslas – skatinti perkančiąją organizaciją pirkti tas prekes, paslaugas arba darbus, kurių tiekimas/teikimas yra tiesiogiai susijęs su kokybės vadybos ir aplinkos apsaugos vadybos sistemos standartų (arba jiems lygiaverčių) įdiegimu, taip pat, skatinti tiekėjus atitikti šiuos (arba jiems lygiaverčius) standartus, tokiu būdu sudarant realias prielaidas kokybiškam prekių, paslaugų ar darbų tiekimui/teikimui.

Lietuvos apeliacinis teismas pažymėjo, kad perkančioji organizacija turi teisę pareikalauti įdiegtos kokybės vadybos sistemos, užtikrinančios didesnę paslaugos kokybės patikimumą, o tiekėjai privalo būti įsidiėgę ne žemesnės kokybės vadybos sistemą (*UAB „Baltic Swan“ v. VšĮ Panevėžio liginė ir UAB „Kagris“ 2007 m. lapkričio 27 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartis Nr. 2A-271/2007*). Teismas nurodė, kad tiekėjas kvalifikacijos reikalavimus turi atitikti pasiūlymo pateikimo momentu, todėl tiekėjui, siekiančiam

atitikti šį kvalifikacijos reikalavimą neužtenka būti pradėjus diegti kokybės vadybos sistemą, būtina, kad iki pasiūlymo pateikimo termino pabaigos ji būtų įdiegta (*UAB „Telekosta“ v. Utenos rajono savivaldybės administracija 2006 m. vasario 7 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartis byloje Nr. 2A-100/2006*). Taip pat Teismas konstatavo, jog perkančiosios organizacijos keliamus reikalavimus tiekėjas turi atitikti visiškai, todėl perkančioji organizacija neturi teisės leisti pirkimo procedūrose dalyvauti net tiems tiekėjams, kurių kvalifikacija neatitinka bent vieno reikalavimo arba nežymiai neatitinka nustatytų reikalavimų. Tik toks griežtas kvalifikacinių reikalavimų vertinimas įgalina užtikrinti VPĮ 3 straipsnyje įtvirtintų viešųjų pirkimų principų laikymąsi (*UAB „Ekostata“ v. VšĮ „Centrinė projektų valdymo agentūra“ 2009 m. lapkričio 23 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartis NR. 2A-272/2009*).

IŠVADOS

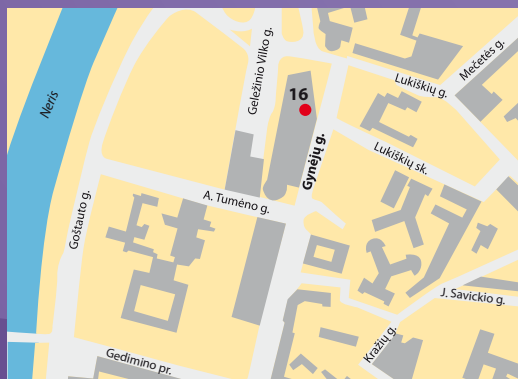
Teismų praktika byloje dėl perkančiųjų organizacijų nustatytų kvalifikacijos reikalavimų ir jų vertinimo nėra gausi, tačiau iš esmės vienareikšmė. Tiek Europos Teisingumo Teismas, tiek nacionaliniai teismai, aiškindami viešųjų pirkimų nuostatas, pažymėjo perkančiosios organizacijos pareigą, atsižvelgiant į pirkimo objekto specifiškumą, nustatyti tikslus, aiškius, proporcingus, pagrįstus kvalifikacijos reikalavimus ir tinkamai juos įvertinti, t. y. įsitikinti, ar tiekėjai visiškai atitinka šiuos reikalavimus, sudarant galimybę tiekėjams naudotis kitų asmenų pajėgumais ir visomis kitomis Europos Bendrijos ir nacionaliniuose teisės aktuose įtvirtintomis teisėmis.

Atsižvelgiant į tai, kad projektų įgyvendinimo metu projektų vykdytojų (ar partnerių) patirtos išlaidos kompensuojamos tik tuo atveju, jei projekto veikloms įgyvendinti skirtos prekės, paslaugos ar darbai buvo įsigyti vadovaujantis VPĮ, galima teigti, jog perkančiosios organizacijos pirkimo dokumentuose nustatyti tikslūs, aiškūs, proporcingi ir pagrįsti kvalifikacijos reikalavimai bei tinkamas jų įvertinimas yra viena iš pagrindinių sąlygų, lemiančių sėkmingą projekto įgyvendinimą.

Pirkimo dokumentuose projektų vykdytojų (ar partnerių) nustatyti VPĮ nuostatas atitinkantys kvalifikacijos reikalavimai leidžia įsigyti kokybiškesnes prekes, paslaugas ar darbus, t. y. tinkamai panaudoti 2007-2013 m. ES struktūrinę paramą.

EUROPOS SOCIALINIO
FONDO AGENTŪRA

Tel. + 370 5 264 93 40
El. paštas info@esf.lt
Gynėjų g. 16
LT - 01109 Vilnius
Lietuva
www.esf.lt